

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

**Міжнародна стратегія
економічного розвитку регіону**

**Международная стратегия
экономического развития региона**

**International Strategy
of Region Economic Development**

Матеріали
IV Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, Україна, 3–5 вересня 2013 року)

Суми
Сумський державний університет
2013

1. <http://www.euro.who.int/en/what-we-do/health-topics/environment-and-health>
2. Waste Management Recycle America. Waste Management website: <http://www0.wm.com/wm/services/wmra.asp>

ІННОВАЦІЙНИЙ АСПЕКТ КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Туренко Ю. О., Омельяненко В. А.

Сумський державний університет, Україна

Прагнення людства до як умога більшого освоєння та пристосування навколишнього природного середовища за для задоволення своїх потреб, все значніше впливає на екологічний стан планети. Тому, нагальним завданням подальшого розвитку людської цивілізації є врівноваження суспільного виробництва і споживання, як головних економічних умов існування людини, з одного боку, а з другого – підтримання природних життєвих умов та екологічної чистоти а також можливості відтворювального, відновлювального та асиміляційного потенціалів природи.

У 1992 році вперше на найвищому рівні було поставлено глобальне завдання перебудови господарської діяльності з врахуванням інтересів майбутніх поколінь – збереження природних ресурсів і умов на Землі. Таким чином отримала визнання концепція сталого розвитку людства, яка з роками все більше орієнтується на використання інноваційних знань у всіх сферах життєдіяльності людини [1].

Концепція сталого розвитку характеризується комплексністю та інтегрованістю основних елементів – економіки, суспільства і природи. Головною умовою такого підходу є визнання поваги до людської особи та забезпечення прав та свобод людини, і при цьому соціальний прогрес та розвиток мають бути націлені на підвищення стандартів життя всіх членів суспільства. Сталий розвиток вимагає досягнення стійкості всіх систем суспільства і на всіх її рівнях. Глобальна система "людина-природа-суспільство" буде зберігати стійкість, лише за умови забезпечення прогресивного розвитку соціуму та рівноваги у біосфері. Виходячи з цього, існує розуміння того, що сталий розвиток має три виміри – економічне зростання, соціальний прогрес та охорона навколишнього середовища.

Економічне зростання є однією з найважливіших суспільних проблем. Саме темпи економічного зростання визначають динаміку економічного розвитку країни, її місце у міжнародних відносинах, а також перспективи життя в самій країні.

Проте показники економічного прогресу майже завжди забезпечувалася внаслідок нещадної експлуатації та збіднення навколишнього середовища та його ресурсів, що і визвало необхідність переходу до концепції сталого розвитку. І все ж таки, економічне зростання у разі дотримання основних засад сталого розвитку не може відбуватись без науково-технічного прогресу, оскільки без запровадження новітніх енерго- та ресурсоощадних технологій

ця мета є недосяжною.

Економічний вимір сталого розвитку полягає в оптимальному використанні обмежених ресурсів і застосуванні новітніх технологій, спрямованих на природо-, енерго- та матеріалозберігання, для створення сукупного доходу, який би забезпечував принаймні збереження сукупного капіталу (фізичного, природного, або людського), з використанням якого цей сукупний дохід створюється [2].

Сьогодні не має можливості зберігати здорове суспільство або економіку, не піклуючись про навколишнє середовище. Усвідомлення необхідності підтримки й охорони навколишнього середовища знаходить місце майже у всіх сферах діяльності.

Слід брати до уваги, що існує органічна єдність та нерозривність функціонування суспільства, економіки і біосфери. Так, ресурси планети, земної біосфери обмежені, а кількість народонаселення і його матеріальні потреби мають тенденцію безперервно зростати. Одночасно швидко збільшуються негативні антропо-техногенні навантаження на навколишнє середовище, забруднюються внутрішні водойми, моря та повітря, виснажуються і деградуєть грунти, скорочуються площі лісів, вичерпуються мінерально-сировинні й біологічні ресурси тощо. Звідси витікає необхідність регулювання дії суспільства, щодо адекватного ставлення до нинішньої екологічної ситуації, тобто соціально-економічна діяльність суспільства не повинна підривати природну основу здорового фізичного й психічного розвитку людини [3].

Не мало важливим є соціальний вимір сталого розвитку. Соціальна складова сталості розвитку відображає якість життя населення і зорієнтована на збереження стабільності соціальних і культурних систем, зокрема, на скорочення числа руйнівних конфліктів між людьми. За таких умов людина повинна брати участь в процесах, які формують сферу її життєдіяльності, і розуміти вплив та відповідальність своїх дій [4]. Соціальний вимір сталого розвитку має бути відображеним у стратегії дій, державних та місцевих органів влади як на найближчу, так і на подальшу перспективу. Необхідною соціально-політичною умовою переходу на шлях сталого розвитку є відкрите громадянське суспільство та правова держава, яка враховує всі соціальні складові та може забезпечити «екологічне» економічне зростання.

На сьогоднішній день, є неможливим ефективне підвищення основних складових сталого розвитку, а отже, і покращення загального рейтингу України серед провідних країн світу, без застосування інноваційної політики. Це можна пояснити тим, що нинішній етап людської цивілізації нерозривно пов'язаний з всебічною інтенсифікацією та індустріалізацією матеріального виробництва на основі використання досягнень НТП.

Вже декілька років Україна з перемінним успіхом намагається перейти від стадії розвитку, яка основана на дешевій сировині, некваліфікованій робочій силі та екстенсивному виробництві, до стадії, яка буде характеризуватися ефективністю ринків та інституцій, захищеністю власності

та інтенсивних тенденціях у пріоритетних сферах економіки. Якщо порівняти показники України та інших країн світу протягом 2010 та 2011 років за індексами «інновації» та «технологічною готовністю» (оснащеністю новими технологіями), то буде помітна тенденція до зниження за рейтингом з 62-го місця до 63-го, та з 80-го до 83-го місця відповідно [5].

Якщо Україна прагне перейти до сталого розвитку суспільства, то потрібно активно сприяти інноваційним процесам, визначитися з пріоритетними напрямками інноваційного розвитку держави. Таке твердження обґрунтовано тим, що капітал, вкладений у пріоритетні напрями науково-технічного розвитку, по-перше, створить економічне поживлення суміжних галузей економіки, що призведе до економічного зростання; по-друге, забезпечить виплату заробітної плати та податків і тим самим підвищить купівельну спроможність населення та бюджетних організацій, що забезпечить позитивні тенденції у соціальній сфері; по-третє, сприятиме формуванню нових видів інновацій, які, зокрема, допоможуть захистити навколишнє середовище. На основі цього можна досягти піднесення всієї економіки країни.

Отже, сталий розвиток країни може стати можливим лише за умови інноваційної спрямованості на збереження та включення природного середовища в систему соціально-економічних відносин, і при цьому регулюватися відповідною державною політикою та суспільством.

Соціально-економічний розвиток має встановлюватися на врахуванні можливостей природних компонентів витримувати антропо-техногенні навантаження і забезпечувати нормальне функціонування навколишнього середовища. Від цього залежать їх продуктивність, якість життєвого середовища, екологічне та економічне забезпечення, а також благополуччя населення певної країни та суспільства в цілому.

1. Боршук Є.М. Роль ООН у формування стійкого розвитку / Є.М. Боршук // Науковий вісник. – 2006. – №16.5. – С. 178-184
2. Табачук А.Я. Економічне зростання, сталий розвиток та українські реалії / А.Я. Табачук // Науковий вісник НЛТУ України. – 2009. – №19.7. – С. 180-186.
3. Білик О.С. Сталий економічний розвиток та вплив на нього екологічного фактору [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/evu/2012_18_1/Bilik.pdf
4. Попович Ю.Д. Передумови впровадження концепції сталого розвитку органами місцевого самоврядування в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Apdup/2011_2/2-5-21.pdf
5. Український інститут науково-технічної і економічної інформації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.uintei.kiev.ua/viewpage.php?page_id=432